

Bewaar het Pand

Uitgave tot bevordering van de handhaving der oude Gereformeerde beginselen

MEDITATIE

Het einde van het leven

Maar gij, ga henen tot het einde, want gij zult rusten, en zult opstaan in uw lot, in het einde der dagen

Daniël 12:13

Ieder sterven bepaalt ons bij de werkelijkheid dat aan het leven in de genadetijd een einde komt. Jong en oud uit het midden der gemeente worden weggenomen. Hebben wij de roepstemmen ter harte mogen nemen?

Daniël had een zeer hoge leeftijd mogen bereiken, waarschijnlijk ruim negentig jaar. Een veelbewogen leven heeft hij achter de rug als hem wordt aangezegd dat het einde van zijn aardse loopbaan gaat komen. Op jonge leeftijd is hij weggevoerd naar Babel. In een veren vreemd land heeft hij gewoond en gewerkt. Een hoge positie heeft hij verkregen.

Maar dat was niet alles. Hij heeft ook genade leren kennen. De Heere heeft hem de vrede van Zijn Naam geschonken.

Er is een vijandschap gezet in zijn leven. Hij kreeg te maken met vervolgers en belagers. Toen het verboden was te bidden ging Daniël hier mee door. Zijn belagers vonden hem biddende en smekende voor zijn God. Hoe heeft men ons kunnen aantreffen in de achterliggende tijd? Biddende en smekende of zondigende?

Daniël werd in de leeuwenkuil geworpen, maar dat betekende niet het einde. De Heere sloot door middel van een engel de muil der leeuwen toe. Ongedeerd mocht hij de leeuwenkuil verlaten.

Nu zal zijn stervensuur komen. Daniël mag sterven. Hij mag dit aardse trandael verlaten. Hij mag ingaan in de hemelse vreugde en zo de wens van zijn hart verkrijgen. Daar is heel wat aan voorafgegaan. Daniël heeft de droefheid over de zonde naar God leren kennen die een onberouwelijke bekering tot zaligheid werkt. Hij heeft schuld mogen belijden. Ook heeft hij mogen pleiten op de Naam des Heeren. Die Naam was bovenaan komen te staan in zijn leven. De dienst des Heeren was Daniël een liefdedienst geworden. Welk een wonderlijke vreugde en vrede mocht

daarin ervaren worden. Daniël mocht het onder alle omstandigheden van de Heere verwachten. Daar zal Daniël aan het einde van zijn leven niet beschaamd mee uitkomen.

"Maar gij, ga heen tot het einde, want gij zult rusten."

Het lichaam van Daniël zal rusten in de aarde. Zijn ziel zal opgenomen worden in heerlijkheid. Het wordt geen nacht voor Daniël, maar de eeuwige dag breekt aan.

Begraven worden zal voor het lichaam van Daniël niet het einde zijn. "En zult opstaan in uw lot, in het einde der dagen." Op de jongste dag zal ook het lichaam van Daniël opgewekt worden. Zijn lichaam zal gaan delen in het hemelse erfgoed dat Daniël bereid en verordend is, met alle uitverkoren kinderen Gods, naar het welbehagen van God.

Aan het einde van de huidige bestaanswijze van de wereld zullen alle graven geopend worden en zullen alle lichamen opgewekt worden.

De eindtijd zal een benauwende tijd zijn. Een tijd van vervolging. De duivel zal alles proberen om het Woord van God te verwijderen, te ontcrachten, te verdraaien en te verdoezelen. Maar ook van die bange tijd geldt dat de Heere regeert. Hij zal Zijn almacht tonen. De overwinning zal niet zijn aan de Godevijandige machten. Al woeden zij nog zo brutaal, zo driest en dreigend. Onder de toelating Gods kan er veel ontnomen worden. Maar één ding kan nooit. Het Woord dat is toegepast aan het hart kan niet afgenomen worden. Genade kan niet ontnomen worden. De Heere schenkt de volharding der heiligen. De dag van de wederkomst valt niet te berekenen, maar we dienen er wel mee te rekenen. Rijke troost voor de strijdende en vervolgde Kerk op aarde: de wederkomst zal werkelijkheid worden.

Daniël stierf op heel hoge leeftijd. Het is een goede en geboden zaak, te bedenken dat ook ons einde komt.

Niemand heeft hier een blijvende stad. Velen leven alsof er geen einde aan het aardse bestaan komt. Er komt een einde

aan het zorgen voor de huishouding. Er komt een einde aan het werken in winkel en kantoor. Er komt een einde aan het zogenaamde rusten op uw oude dag. Er komt een einde aan het ambtelijke en kerkelijke werk. Er wordt een streep gezet onder al uw ijver en inspanningen. Een einde aan vreugde en verdriet op deze aarde. Het ene graf na het andere wordt gedolven. Hoe zal het zijn als we worden opgeroepen om voor God te verschijnen? Hoe zal het gaan met het lichaam wanneer het wordt opgewekt op de jongste dag? Zal het zijn een opwekking tot eeuwig leven of een opwekking tot eeuwig afgrijzen? Een ontzaggelijk onderscheid zal openbaar komen.

Daniël heeft lang mogen leven op deze aarde. De meesten onzer zullen op jongere leeftijd sterven. Dat kan geschieden na een ziekbed of ook door een ongeval.

Velen in de wereld zeggen: dood is dood. Als je dan met Gods Woord komt kan het zijn dat men zegt: Indien het niet zo is, dan zien we wel weer. Angrijpende werkelijkheid: zij zullen hun ogen opslaan in het eeuwige vuur. Hier misschien in wellust en weelde gebaad. Niet gerekend met het rechtvaardig oordeel Gods. De dag des doods misschien wel verre gesteld.

Leeft u nog voor eigen rekening? Het is nog niet te laat. Het is nog genadetijd. Het kan nog voor de grootste der zondaren. Voor de snodeste wetsovertreders. Zoekt dan den Heere terwijl Hij te vinden is, roept Hem aan terwijl Hij nabij is. De Heere ontdekke en ontgronde en doe schuiling zoeken en vinden in het dierbaar Borgbloed van Christus.

Christus is het Die onuitsprekelijke benauwdheden en smarten heeft doorgemaakt. Hij heeft de zonden van Daniël en van al de Zijnen op Zich genomen. Zo heeft Hij genade, vergeving en het eeuwige leven verworven.

Klein en groot in de genade kennen verootmoediging vanwege bedreven kwaad en onreinheid van hart en leven. Maar ook verwondering over de vleeswording van het Woord.

De Heere Die levensgenade heeft geschonken zal ook stervensgenade geven. Hij kan en wil en zal in nood, zelfs bij het naad'ren van de dood, volkomen uitkomst geven. Hier verdrukking en vijandschap. Op Gods tijd eeuwige heerlijkheid, waarvan geldt: Door U, door U alleen om 't eeuwig welbehagen.

A. van Heteren

Van de Redactie

Inhoud

In dit nummer van ons blad is een meditatie geplaatst van ondergetekende over Daniël 12:13. Van de hand van ds. P. den Butter treft u een vervolgartikel aan over de woorden van Agur. Ds. M.C. Tanis schrijft over 2 Tim. 2:1 en 2 "Twee aansporingen van betekenis" en over de Nieuwe Bijbelvertaling waar we het van harte mee eens zijn. Ds. K. Hoefnagel schrijft in zijn vragenrubriek over "bloed eten." Van ds. J.M.J. Kieviet is een boekbespreking opgenomen en een column "Liefde en kritiek." Ds. P. Roos schrijft over "rechtsherstel" n.a.v. de uitspraken van ds. M. Golverdingen.

Ds. P. Van Zonneveld

De lichamelijke toestand van ds. P. van Zonneveld mag goed vooruit gaan. Hij

Dit blad is een uitgave van de stichting Bewaar het Pand te Meerkerk. Verschijnt eens in de veertien dagen

COMMISSIE VAN REDAKTIE:

Ds. P. den Butter en Ds. A. van Heteren, Ds. K. Hoefnagel en Ds. J.M.J. Kieviet

ADRES VAN DE REDAKTIE:

Kopij voor het volgende nummer van "Bewaar het Pand" zenden naar:

Ds. A. van Heteren, Vlaak 10, 8321 RV Urk, tel. 0527-688978

ADMINISTRATIE:

P.J. Boers, Bergstoep 46C, 2959 AC Streefkerk.
Telefoon: 0184-669116.
Fax: 084-2220131.
Email: pand@solcon.nl
Girorek. 70.43.50 t.n.v. Stichting Bewaar het Pand te Streefkerk.
Abonnementsprijs € 8,50 per jaar.
Abonnementsprijs voor de Verenigde Staten en Canada 8 dollar per jaar. Advertenties € 0,38 per mm met een kolombreedte van 6 cm.
Bij kontrakt korting.

ISSN nummer: 0166 - 4646

hoopt en wij hopen het met hem dat hij binnen afzienbare tijd weer het Woord van God mag bedienen.

Reformatiederdenking

In deze tijd mag de Reformatie herdacht worden. Mannen als Luther en Calvijn hebben veel voor de Kerk mogen betekenen. Het Woord van God en de prediking van het Woord van God kwamen weer centraal te staan. De Heere geve dat Zijn Woord ook in onze tijd rijke vrucht mag afwerpen in de harten van jong en oud.

Dankdag voor gewas en arbeid

Nu we dit schrijven ligt deze dag nog voor ons. Het is een goede zaak op de jaarlijkse dankdag voor gewas en arbeid terug te zien op de achterliggende periode. De goedheid van God was weer onbegrijpelijk groot voor zondige

Ambtelijke praktijk

Twee aansporingen van betekenis

2 Tim. 2:1 en 2

Paulus moet voor elke ambtsdrager een sprekend voorbeeld zijn. Hij was geheel verbonden aan de dienst van de Heere. Nimmer heeft hij zich daaraan onttrokken. En we weten wat hij heeft meegemaakt. In de gevangenis was hij nog ijverig bezig. De gang van Gods koninkrijk, het welzijn van de mensen ging hem ter harte. Zijn pastoraal hart bleef steeds kloppen.

Wordt gesterkt

In het eerste hoofdstuk van zijn tweede zendbrief aan Timotheüs heeft Paulus opgeroepen tot standvastigheid en trouw. In het tweede hoofdstuk sluit hij daarbij aan, maar richt zich allereerst tot Timotheüs zelf. Met nadruk schrijft hij: Gij dan mijn zoon wordt gesterkt in de genade die in Christus Jezus is (vs.1). Paulus bindt Timotheüs op het hart: wordt gesterkt. In de strijd van het leven. Tot vervulling van de opgedragen taak is dit dringend nodig. In de kanttekening staat aangegeven wat Paulus bedoelt. Timotheüs moet met sterkte en kracht aangedaan worden om de arbeid van de dienst te verdragen en te lijden allerlei verdrukkingen met standvastigheid. Wat nu Paulus schrijft is wat anders dan dat wat soms gezegd wordt in droeve omstandigheden. Tijdens het condoleren wordt soms gezegd: houd je taai. Of populair: kop op hoor. In onze kringen wordt tijdens een rouwbezoek gezegd: het wordt je door mensen niet aangedaan. En meer volgt er niet. Wat

mensenkinderen die nergens recht op hebben. Er was eten en drinken, velen ontvingen kracht en gezondheid om te doen wat van hen werd gevraagd. Er zijn er ook die moeilijke wegen moesten gaan. Hebt u het zo mogen ervaren dat de Heere kracht heeft gegeven op het gebed? De Heere geve oog voor datgene wat Hij gegeven en gelaten heeft. Er zij echte dankbaarheid in het hart. Die dankbaarheid wordt naar buiten zichtbaar in een leven naar de wil van God. Mag zo'n leven er al zijn?

Verschijsning volgende nr.

Het volgende nummer van ons blad zal D.V. 15 november verschijnen. Kopij graag binnen donderdag 8 november. Bij voorbaat hartelijk dank voor uw medewerking.

AvH

kunnen er in droeve dagen een arme nietszeggende woorden uitgesproken worden. Het zij bij ons zo niet. Echter hartelijke bijbelse meelevendheid moet blijken. Dat is een christenplicht. De Heere wil het geven. Ook aan ambtsdragers. Laat het blijken binnen de kerk en daar buiten. In de aanspraak "mijn zoon", bemerken we met welk een band Paulus aan Timotheüs verbonden is.

De genade

Nu behoort er bij Timotheüs een toename te zijn in de genade die in Christus Jezus is. Wanneer nu Paulus het heeft over genade dan denkt hij niet aan vergevende genade, maar aan gevende genade. Daarvan is Jezus Christus de bron. Hij is de verdienende oorzaak en zo de Schenker van alles. De opwekking, de aansporing van Paulus om versterkt te worden moet ons niet brengen bij de menselijke activiteit. Vandaag wordt daar bijzonder de nadruk op gelegd. De imperatieve woorden in de Heilige Schrift moeten we goed in het verband lezen. Zeker, de Heere mag eisen. Hij heeft recht op het doen. Wat Hij eist dient gedaan te worden. De Heere komt met Zijn wet en Zijn evangelie tot ons. De Heere heeft recht op een leven in gehoorzaamheid en heiliging. Wie nu buigt voor de eisen de Heere wordt schuldenaar: het onvermogen leidt tot schuld. Men wordt een boetvaardige. Maar ook een smekeling. Want het Woord spreekt van het grote genadewonder. Christus, de Borg en Middelaar heeft voldaan aan de eisen des Heeren. Vandaar dat we spreken van Zijn dadelijke en lijdelijke gehoor-

zaamheid. Door Zijn voldoening en verzoening en vergeving is Hij de Wijnstok. Door Hem zijn er ranken. Ranken die door Hem leven en vrucht dragen. Alles wat nodig is mag getrokken worden uit de wijnstok Christus. Wat God de Heere eist, wordt gegeven door Christus. Zo moeten we het ook verstaan als Paulus zegt: wordt gesterkt in de genade die in Christus Jezus is.

Toebetrouwen

Wat Calvijn schrijft over de uitdrukking wordt gesterkt, wil ik graag doorgeven. Calvijn zegt: wat God door Zijn Woord van ons eist, wordt door Zijn Geest verlicht, opdat wij in de genade die Hij ons heeft aangebracht versterkt worden. Wie zal nu erkennen dat de tegenwoordige aansporing niet anders heeft kunnen zijn dan de verborgen kracht van de Geest zal nooit op haar de vrije wil grondvesten. Als nu Paulus er bij Timotheüs op aandringt om te kennen het groeien en toenemen in het geloofslven is dat niet slechts van betekenis voor Timotheüs zelf, maar ook voor de evangelieverkondiging. In trieste omstandigheden, bij toename van dreiging en alles wat er mee samenhangt moet het werk van de verkondiging doorgaan. Vandaar dat Paulus in dit verband tot Timotheüs zegt: en hetgeen gij van mij gehoord hebt onder vele getuigen, betrouw dat aan getrouwe mensen welke bekwaam zullen zijn ook anderen te leren (vs.2). Na een korte toelichting van dit vers volgt wat Calvijn in zijn commentaar heeft geschreven. Timotheüs heeft een lange tijd Paulus horen prediken. In de tegenwoordigheid van vele getuigen heeft Timotheüs Paulus horen spreken. Zij waren oor- en ooggetuigen. Nu moet dit niet verstaan worden dat zij slechts luisteraars waren. Zij wisten zich bij de prediking betrokken. Wat zij van Paulus hoorden was voor hen de waarheid. Hun hart zei er 'amen' op. Nu was het niet nodig dat Paulus voor zichzelf zich beriep op het getuigenis van anderen. Maar wanneer Timotheüs op de zeef van satan komt en het gehoorde bestrijdt, dan moet Timotheüs niet vergeten: er zijn vele getuigen van Paulus' prediking en die prediking is voor hen de waarheid Gods. Paulus sprak de woorden Gods. De leer die naar de godzaligheid is. Spreekt zo het verleden voor ons? Timotheüs moet ook zorg dragen dat het gehoorde evangelie doorgegeven zal worden met het oog op de volgende geslachten. Dit moet geschieden door getrouwe, betrouwbare mensen die tevens de gave bezitten om anderen te leren. Paulus bedoelt de gezonde leer moet de gemeenten, de wereld in. De oude waarheid van gisteren, voor vandaag en morgen.

Attentie

Geen eigentijds evangelie. Wat vandaag onder ons verkondigd wordt, moet er gisteren geweest zijn. Welk een taak en een roeping hebben predikanten en kerkenraadsleden. Het heilig conservatisme leve onder ons. Dan zal het vuur, de werking van de Heilige Geest, niet ontbreken. Dan is er geen vuurwerk, maar vurigheid des Geestes in de gemeenten.

Calvijn

In zijn commentaar schrijft Calvijn als het gaat over deze tekst. Paulus zeide tot Timotheüs: zie toe dat er na mijn dood nog een stellige betuiging van mijn leer bestaat. Dat zal echter gebeuren indien gij wat ge van mijn geleerd hebt niet alleen zelf getrouw onderwijst maar zorg draagt dat het op ruimer schaal door anderen verkondigd wordt. Dus al wie gij maar hiertoe geschikt zult zien bevelen aan hun trouw deze schat aan. Hij noemt hen trouwe mensen niet naar de trouw die onder alle Christenen algemeen is maar bij uitstek die sterk zijn door een zeldzame trouw. Wij zouden ook kunnen vertalen: betrouwbaar; omdat er weinigen zijn die er zich oprecht op toeleggen om de hun toevertrouwde leer te bewaren ter eeuwige gedachtenis. Sommigen drijft de eierzucht aan en die veelvuldig; anderen de gierigheid, anderen de boosaardigheid, anderen maakt de vrees voor gevaren traag. Dus

Bijbelstudie

Woorden van Agur - 8

Het negende gebod: Spr. 30:10

Soms staan er tussen de woorden van Agur korte spreuken die ons wel eens een beetje de indruk geven dat ze maar wat losse opmerkingen zijn. Even noemt Agur een bepaalde zaak, maar verder gaat hij er dan ook weer niet op in. Soms krijgen we zelfs wel eens de indruk dat zo'n opmerking wat verdwaald lijkt te zijn. Niettemin, al de Schrift is van God ingegeven. Ook die 'losse opmerkingen' van Agur. Ze staan er omdat de Heilige Geest gewild heeft dat ze er zouden staan. En we doen er wel aan ook op die woorden aandachtig te letten.

Dat is ook het geval met de woorden uit vers 10. Daar vinden we een opmerking die te maken heeft met het negende gebod, dat God in Zijn heilige wet gegeven heeft. Het gebod dat luidt: *Gij zult geen vals getuigenis spreken tegen uw naaste.* Agur past dit gebod toe op een speciale situatie, namelijk die van het beschuldigen inbrengen tegen een knecht bij zijn meester.

wordt hier een bijzondere getrouwheid vereist. Calvijn voegt er aan toe: Hieruit leren wij hoeveel moeite een dienaar van Christus zich moet geven voor het bewaren en verdedigen van de zuiverheid der leer en niet alleen zolang hij leeft, maar zolang mogelijk als zijn zorg en ijver daarvoor zich zal kunnen uitstrekken.

Waarvan acte!

Nodig dat gezegd wordt: waarvan acte! Dan zijn we niet bezig met de vraag hoe kunnen we de mensen trekken met een eigentijds woord en liturgie. De levensvraag is dan met welk een Bijbels woord, met welk een Bijbelse boodschap moet ik komen tot mijn medemens. Leeft het onder ons wat er gepreekt en hoe er gepreekt moet worden? Wat de Heere verstaat onder getrouwheid, mag in onze tijd van verwarring en kanteling veel onderzocht worden. Dan is er het gebed tot getrouwheid en de lust om het te zijn. Als ook het zien van getrouwheid, betrouwbaarheid bij anderen. Want het gaat om de eer van de Heere. De zaligheid van zondaren. Daar is onlosmakelijk aan verbonden het zich één weten met de onfeilbaarheid van Gods Woord en de leer der waarheid. Voor hart en leven!

M.C. Tanis

Slaaf en heer

Was dit iets wat in Agurs tijd misschien vaak gebeurde? Een soort volkskwaad, waar niemand eigenlijk meer vreemd van opkeek? Wilde Agur dit kwaad met dit woord aan de kaak stellen en de mensen laten weten dat ook dit een zonde is, ook al tilt men aan het gewicht van deze zonde niet erg zwaar?

In onze vertaling lezen we van achterklap. Dat is achter iemands rug om - dus stiekem - kwaad van hem spreken en hem van allerlei dingen beschuldigen. Het woord dat in het hebreuws gebruikt wordt houdt evenwel nog niet in dat de beschuldigingen stiekem gedaan worden. Het kan ook gaan om openlijke beschuldigingen. Maar dan wel valse beschuldigingen. Het gaat dus om kwaad spreken over een knecht tegenover zijn heer, zodat die knecht opzettelijk in een kwaad daglicht geplaatst wordt, waardoor zijn positie op een geweldige manier wordt ondergraven. Gemeene dingen worden tegenover die knecht uitgehaald en hij kan zich er niet eens tegen verweren.

Als we dan ook nog bedenken dat die knecht wel eens een slaaf kon zijn dan wordt een en ander nog schrijnender. Wat was de rechtspositie van zo'n slaaf? Wat kon hij in zijn afhankelijke en zwakke positie beginnen tegen dergelijke valse beschuldigingen? Hij zou altijd aan het kortste eind trekken. En zo'n slaaf had het toch al in allerlei opzichten moeilijk. Rechten bezat hij niet. Elke ongehoorzaamheid werd in de regel streng gestraft. Komt daar dan nog eens zo'n valse beschuldiging bij dan is zijn lot helemaal ondragelijk.

Denk eens aan Jozef. Hij was ook zo'n slaaf. Zeker, hij had het niet slecht in het huis van Potifar. Die had alle vertrouwen in hem. Maar zelfs een vertrouwde slaaf als Jozef had geen enkel verweer tegen de valse beschuldigingen die de vrouw van Potifar op een gegeven moment tegen hem inbracht. Hoe kon hij zich verdedigen en zijn onschuld bewijzen? Zijn positie als slaaf bracht eenvoudig mee, dat zijn woord lang niet zo zwaar woog als dat van de vrouw van zijn meester. Hij had geen schijn van kans. En zonder pardon komt hij in de gevangenis terecht, al zijn trouwe dienst aan Potifar ten spijt. Wat moet Jozef hieronder geleden hebben.

Gaat als zoiets gebeurt iemands bloed niet koken? Of, een andere reactie, raakt een mens op deze manier niet helemaal depressief? Onschuldig zo'n lot te moeten ondergaan zonder dat je er iets aan zou kunnen veranderen....

Doe daar niet aan mee, waarschuwt Agur. Zo handelt een mens immers niet met een medemens. Dat doen mensen elkaar toch niet aan! Dat strijdt tegen elke vorm van menselijkheid. Ja, inderdaad. Maar niet alleen strijdt dit tegen de menselijkheid. Agur heeft een ander aspect gezien. Het aspect namelijk dat God dit kwaad ook in Zijn heilige wet heeft gesignaleerd en er tegen heeft gewaarschuwd. Het gaat in zo'n geval niet alleen maar om wat de ene mens de andere mens aandoet, maar het grijpt veel dieper. Het heeft ook te maken met God.

God tot Getuige roepen

Want stel nu eens dat die slaaf in zijn moedeloosheid en misschien wel radeeloosheid zijn toevlucht neemt tot het enige wat hem nog overblijft. Dit namelijk dat hij God tot getuige roept en een vloek van de Heere afroept over het hoofd van de beschuldiger. Ja, stel nu eens dat dit gebeurt - wat dan? Die mogelijkheid had de Heere in Zijn wetgeving namelijk open gelaten. Als er dan op aarde geen mogelijkheid meer open bleef om recht te zoeken dan was nog altijd een beroep

op God mogelijk. Vergelijk wat we lezen in Deut. 15:9 bijvoorbeeld.

En wat dan? Als zo'n slaaf zijn zaak in Gods hand geeft en tot de Heere om recht roept en daarbij ook nog aan de Heere vraagt de schuldige zondaar aan te wijzen; als hij over die valse beschuldiger de vloek des Heeren afroept... wat dan? Zoiets werd inderdaad wel gedaan. David doet dit tegenover Saul als hij rekening houdt met de mogelijkheid dat het mensen zijn die Saul tegen David ophitsen om hem naar het leven te staan. Laten die mensen door de vloek des Heeren getroffen worden, zegt hij (1 Sam. 26:19).

Heeft dat dan zin? Wat betekent nu zo'n vloek? Luistert God daarnaar? In Spr. 26:2 lezen we dat een vloek zonder oorzaak gesproken, geen effect heeft. Die zal niet komen. Maar een vloek, die wel oorzaak heeft? Komt die ook niet? Blijft die ook zonder uitwerking? Of hoort de Heere daar wel naar? Als de belasterde en op grond van de belastering gestrafte slaaf tot God roept en Hem vraagt recht te doen, hoort God dan ook niet?

Israel leefde met de overtuiging dat zo'n vloek wel zou komen. De dag zou komen dat de overtreder werkelijk schuldig bevonden zou worden. Gods wraak zou hem een keer treffen. De Bijbel geeft hier ook voorbeelden van.

De vloek van Jotham, uitgesproken over Abimelech en de burgers van Sichem is gekomen: Richt. 9:56,57. De vloek uitgesproken door Elisa over de spottende teenagers in Bethel is gekomen: 2 Kon. 2:24. De vloek, uitgesproken door Jozua over de man die Jericho tegen het bevel van de Heere in zou herbouwen, is gekomen: 1 Kon. 16:34. God is geen ledig aanschouwer van het onrecht dat hier op aarde gebeurt.

God hoort het geroep

Integendeel, Hij hoort het geroep van hen die onrechtvaardig behandeld worden. Wat lezen we in Ps. 72:12? *Want Hij zal de nooddriftige redden, die daar roept, mitsgaders de ellendige en die geen helper heeft.* Dat wil niet zeggen dat alles terstond recht gezet wordt en dat alle onrecht gewroken wordt. De praktijk van het leven laat zien dat dit niet zo is. Maar als we dan meemaken, dat de dingen niet terstond recht gezet worden, maar dat veel onrecht ongewroken lijkt te blijven, dan moeten we niet de fout maken door te denken dat het nooit in orde zal komen en dat het geroep van Gods ellendigen nooit gehoord zal worden. Hier op aarde lijkt er veel onverveend te blijven. Maar er komt een dag dat de boeken geopend worden. En op die dag worden de

dingen allemaal recht gezet. Dan wordt alle onrecht gewroken. Dan komt alles op z'n plaats te staan. Dan zal blijken voor vriend en vijand dat onder het bewind van de Heere geen onrecht zal blijven bestaan. De Rechter der ganse aarde doet Zelf geen onrecht en Hij tolereert ook geen onrecht. Ook niet het onrecht waar Agur hier voor waarschuwt.

Ernst van de zonde

Wat zien we hier dus? Dat de zonden tegen het negende gebod van Gods wet door de Heere worden gesignaleerd en vergolden. We staan daar in de regel niet zo vaak bij stil. Zonden tegen dit gebod nemen we in de regel niet al te zwaar. We hebben zo onze eigen taxaties gemaakt. Zonde tegen het ene gebod weegt zwaarder dan zonde tegen een ander gebod. Zonden tegen het negende gebod zien wij in ieder geval al heel snel door de vingers.

Vinden we het eigenlijk wel zonde? Als we erop letten hoe vaak en hoe gemakkelijk we wel valse getuigenissen geven en iemands woorden verdraaien en achter iemands rug achterklappen en dergelijke, dan zouden we denken dat we hier te doen hebben met dingen waar God ook de ogen bij dicht doet.

Maar God sluit Zijn ogen niet. Zonden tegen dit gebod wegen Hem net zo goed zwaar als zonden tegen het derde of het zevende gebod. En als vandaag eens iemand, die vals beschuldigd wordt en tengevolge daarvan in een kwade reuk is komen te staan en mogelijk ook wel door medemensen gemeden wordt tot God roept om recht? En als God zulk geroep dan eens hoort? Waar moeten wij dan blijven? Trouwens, brengt elke overtreding van de wet - van welk gebod dan ook - ons niet onder de vloek? Vervloekt is immers een ieder die niet blijft in al hetgeen geschreven is in het boek der wet om dat te doen? (Gal. 3:13).

Waarschuwt ook het Nieuwe Testament niet tegen kwaad spreken van elkaar? Tit. 3:2; Jac. 4:11. Ja maar als de beschuldiging gegrond is, dan mag het toch wel gezegd worden? Wat zei Jezus tegen de Joden die de vrouw bij Hem brachten die tijdens het plegen van overspel betrapt was en die zij door Jezus wilden laten veroordelen? Hij zei: Wie van u zonder zonde is, die werpe de eerste steen... Zonder zonde. Als je dat bent mag je met stenen werpen. Anders niet.

Doen we het toch dan moeten we verantwoording afleggen en zullen we schuldig bevonden worden. Schuldig aan Gods wet. Dat wil dan ook zeggen dat de vloek komt. Trouwens, niet alleen over degenen die de wet hebben overtreden, maar

ook over degenen die de Heere Jezus niet hebben liefgehad (1 Kor. 16:22).

Onder die vloek liggen we van nature eigenlijk al. Kunnen we er nog van verlost worden? Ja, maar alleen door Hem die nooit iemand benadeeld heeft; die nooit iemand vals beschuldigd heeft; die nooit in liefdeloosheid een mens heeft gekwetst. Hij in Wiens mond nooit bedrog geweest is, de Heere Jezus Christus, is de Enige die verlost van de vloek der wet. En zijn we door het geloof aan Hem verbonden en in Hem ingeplant, dan zal er geen vervloeking meer tegen ons

zijn. Dan alleen. Met andere woorden, ook het woord van Agur dat we dit keer overdachten en het gebod uit Gods wet waar hij in dit woord aan herinnert zullen ons moeten uitdrijven tot deze enige en volkomen Zaligmaker om door Hem verlost te worden. Ook om in Zijn bloed vergeving van zonden te vinden, ook van de zonden tegen het negende gebod. En ook nog om door Zijn Geest vernieuwd te worden opdat we ook naar het negende gebod leren wandelen in nieuwheid des levens.

P. den Butter

Kerkelijk actueel

Nu allerlei onderwerpen vanuit de kerkvisitatie aan de orde zijn gekomen, breekt de tijd aan voor andere onderwerpen. De redactie bedeede me de taak toe om acute gebeurtenissen uit het maatschappelijke en kerkelijke leven onder uw aandacht te brengen. Tevens is er dan plaats voor bespreking van artikelen uit andere bladen, die voor onze lezers van belang zijn. Ik kijk met u naar recente ontwikkelingen binnen de Gereformeerde Gemeenten.

Rechtherstel

Ds. M. Golverdingen gaf onlangs te kennen dat naar zijn mening de procedure's die geleid hebben tot de schorsing en afzetting van ds. R. Kok en dr. C. Steenblok de toetsing aan het kerkrecht niet kunnen doorstaan. Hij spreekt hierbij over de formele gronden die tot genoemde besluitvorming geleid hebben. De inhoudelijke argumenten die deze zaken bepaald hebben, laat hij buiten beschouwing. De inhoudelijke kant van de zaak kwam in het verleden aan de orde in de moedige publicatie van ds. C. Harinck (De prediking van het evangelie, 2002).

We kennen ds. Golverdingen als een eerlijk en integer scribent, zelfs ook als het gaat om zaken, die in de Gereformeerde Gemeenten gevoelig liggen.

Wat is de waarde van deze erkenning en wat kan er eventueel als vervolg hierop worden verwacht?

De vorm

Wat ds. Golverdingen aan de orde stelt, is feitelijk een algemeen voorkomend verschijnsel. Achteraf blijken allerlei kerkelijke handelingen vaak verricht te zijn zonder het noodzakelijke fiat van de kerkorde. Roomse theologen hebben in het verleden meer dan eens opgemerkt, dat de loop der gebeurtenissen rond de Reformatie eigenlijk niet gegaan is zoals het behoorde. Tal van tuchtprocedure's, die later aan een nauwkeurig onderzoek werden onderworpen, leden aan hetzelfde manco. Men zou zich kunnen afvragen of het kerkrecht transparant en

helder genoeg is voor een juiste hantering ervan. Niettemin zijn de gevolgen van de reeds genoemde kerkelijke handelingen desastreus en zeer betreurenswaardig geweest. Het is te begrijpen dat ds. Mallan zijn waardering uitsprak naar aanleiding van deze erkenning van schuld. Als ik het goed heb, heeft ds. Kok met intens verlangen uitgezien naar een of andere vorm van erkenning van kerkelijke schuld van de kant van de Gereformeerde Gemeenten. Diverse predikanten hebben in het verleden wel kenbaar gemaakt dat de gang van zaken rond zijn vertrek uit de GG niet vlekkeloos verlopen is. Zij gaven aan achteraf de zaak te betreuren. Tot een officiële kerkelijke erkenning is het nooit gekomen.

Nu dus wel?

Ik acht het zeker niet zonder betekenis dat nu in 2007 is toegegeven dat er ernstige fouten gemaakt zijn. Het zou zeker te waarderen zijn, als het kerkverband deze erkenning zou willen overnemen. Ja, er zou werkelijk nog heel veel meer gedaan kunnen worden, als de consequenties van deze erkenning zouden worden getrokken. Dat geldt dan ook weer niet alleen van deze zaak, het geldt voor alle fouten die gemaakt zijn, waar dan ook.

Als een zaak op enige kerkelijke vergadering niet kerkrechtelijk door de goedgekeurde binnenkomt, gaat de zaak terug naar de indiener. Helaas kan dat nu in de zaken rond de beide predikanten niet meer plaats vinden. Zij leven beide niet meer. Postuum kunnen wel allerlei rim-

pels gladgestreken worden. In bescheidenheid stel ik de vraag, of het niet goed zou zijn als de GG, na deze erkenning van vormfouten, ook op de inhoudelijke zaken zouden terugkomen. Vorm en wezen zijn toch niet te scheiden. De zaken zijn belangrijk genoeg. Immers, nog steeds worden de gemeenten verontrust door allerlei gevoelens van ongenoegen rond de leeruitspraken van 1931 en de functionering hiervan in de prediking. Over en weer worden dan wel allerlei stellingen geponeerd, maar tot een eenduidige visie lijkt het niet te kunnen komen. Als we verder bedenken dat er ook actuele tuchtzaken lopen tegen hen die onvrede gevoelen met de praktijk binnen de GG, dan is de urgentie hiervan nog sterker. Zullen de tegenstellingen niet nog meer schade toebrengen aan het kerkverband?

Wat te zeggen over de lijvige en waardige studie van K. van der Zwaag (Afwachten of verwachten?). Legendevorming kan zelfs gaan optreden; als het gesprek een debat wordt, worden er opmerkingen gemaakt, die hun waardigheid verliezen. Het is te betreuren dat er dan soms op bepaalde personen wordt gespeeld.

de inhoud

Ik wil voor de welwillende lezer trachten enig inzicht te geven in de onderhavige materie. Ds. Kok heeft zijn gehele persoon ingezet voor de prediking van het aanbod van genade. De beloften van het evangelie komen tot alle mensen. Gaat men verloren, dan gaat men om eigen schuld verloren. Er is voor iedere zondaar een mogelijkheid van zalig worden. "Wij hebben het voor waarachtig te houden dat de beloften van het evangelie, elk lid der gemeente, levend op de erve des verbonds, geschonken zijn" (Dierbare beloften, blz. 38). In sterke mate beklemtoonde hij de verantwoordelijkheid van de mens. Ds. Harinck wijst erop, dat de beloften van het evangelie niet dezelfde zijn als de beloften van het genadeverbond, een onderscheid dat wij moeilijk zullen kunnen meemaken. Of bedoelt hij het onderscheid tussen voorwaardelijke en onvoorwaardelijke beloften? Zou ds. Kok niet geleerd hebben dat de doop de beloften van het genadeverbond betekent en verzegelt? In ieder geval heeft hij het genadeverbond niet gesteld onder de beheersing van de uitverkiezing.

Dr. Steenblok nam een tegenovergesteld standpunt in. Hij stelde dat er geen algemeen aanbod van genade is voor alle mensen en tevens ook dat er geen mogelijkheid is van zalig worden voor allen. Aan natuurlijke hoorders kan alleen de wet gepredikt worden. De zaligheid kan wel worden voorgesteld, maar

zeker niet worden aangeboden. Er zouden meer citaten te geven zijn.

Het zijn geen onbelangrijke zaken, die hier aan de orde komen. Wie de soms bijna spitsvondige onderscheidingen in dit kerkelijk conflict volgt, kan alleen maar dankbaar zijn dat binnen onze kerken geen verschil van mening bestaat over het aanbod van genade, al erkennen we tegelijk dat er in onze kerken weer velen aan de andere kant uit de boot vallen. Ik schrijf dus ook zeker niet vanaf de kant over deze zaken. We kunnen gerust stellen en erkennen dat we allen het juiste zicht op deze zaken vaak missen.

Het is een open deur om te zeggen dat wij met elkaar ons nauw verbonden voelen met de GG en hun gang door de tijd. Gaat het deze kerken goed, dan is dat belangrijk voor heel de kerk des Heeren. Hopelijk kunnen we ooit zelfs de handen ineenslaan.

overwegingen

We hopen dat de GG in de toekomst ontkomen mogen aan de gesignaleerde tweeslachtigheid, die heel veel uitspraken en uitingen kenmerkt.

Ik wil nu met u de zaken enigermate afronding en nog enkele opmerkingen maken over dit onderwerp.

Er is in de historie veel strijd geweest over verbond en verkiezing. Er is veel geschreven over de zaak van twee of drie verbonden. Onze kerken staan in dit opzicht binnen de GG onder een zekere verdenking. Het is gelukkig zo, dat men, staande op het standpunt van de twee verbonden, zoals de GG, toch een ruime belofteprediking kan brengen. Ik denk dat velen binnen de GG ook wel weten dat we "ondanks" de drie verbonden het gevaar van Arminianisme kunnen vermijden. Deze verschillen inzake de verbondopvatting mogen we niet uitvergroten. Het zal ons, vooral de oudere generatie, bekend zijn, dat er weinig meer gesproken wordt over de drieverbondenleer. Opmerkelijk! Dat betekent geen principiële koerswijziging, maar wel een minder strijdlustige houding op dit gebied.

Wat voor u en mij doorgaans gelukkig vaststaat is, dat we ervan overtuigd zijn dat het genadeverbond een zelfstandige plaats inneemt naast de verkiezing. De prediking mag niet onder de beheersing staan van de uitverkiezing. Ook het genadeverbond niet. Maar dat betekent niet dat de verkiezing in de prediking niet een duidelijke plaats in moet nemen. En we moeten er ons ook tegen verzetten als er binnen onze kerken een verbondsautomatisme optreedt. Dan heeft men genoeg aan verbond en belofte en dan fungeert het verbond als een handvat voor zelfbediening. Zo moeten we op

twee fronten de zaken zuiver trachten te stellen. We geloven dat de beloften vragen om de toepassing door de Heilige Geest. Dat zijn woorden die we ook bij ds. Kok vinden. Zonder die toepassing van boven zullen bondelingen eeuwig omkomen. Wel tot de hemel verhoogd, maar tot de hel neergestoten. Of men nu uitgaat van twee of drie verbonden, of men het nu spreekt van wezen of bediening, de zondaar moet wederom geboren worden. De leeruitspraken van 1931 (GG) spreken zelf ook van het verbond der verlossing en het genadeverbond, zie lid 1. Alleen spreekt men uit dat deze beide één zijn. Ten diepste blijkt hier wel uit, dat ook de GG onderscheiden tussen de beide verbonden. We weten dus beide waarover we het hebben. Verder onderscheidt men ook daar tussen wezen en bediening van het verbond: het wezen geldt alleen de uitverkorenen, de bediening omvat alle bondelingen. Hoort deze bediening bij het verbond, of hangt het er maar wat bij?

Het is voor ons echter wel een vreemde gedachte, dat een bondeling feitelijk eerst moet weten dat hij uitverkoren is en dat daarna de betekenis van de verbondsbeloften pas aan de orde komt. Men zal dat misschien tegenspreken, maar ten diepste moet de ware en echte bondeling toch enige tekenen in zich opmerken aangaande zijn verkiezing. Dat gevaar treedt op binnen de GG. Die tekenen kunnen bestaan in hartelijk berouw, of in bepaalde kenmerken, maar de verkiezing gaat dan toch voor het verbond uit. Dat is aan Gods kant stellig waar, maar in de prediking kan dat

zo niet toegaan. Dat lijkt ons niet bevorderlijk voor het aanbod van genade. Het strijdt ook met zoveel betuigingen van de Heere, die erop neerkomen dat Hij geen lust heeft in onze dood. Alleen zo kan de Bijbelse strekking duidelijk worden van het feit, dat een mens niet gewild heeft dat Christus koning over hem zou zijn.

We mogen hopen en bidden dat er binnen de CGK alsook binnen de GG plaats, meer plaats mag komen voor de beleving van het verbond. Maar de beleving heeft wel nodig de onwrikbare vastigheden die de Heere in Zijn Woord heeft geopenbaard. En hoe de Heere Zijn welbehagen uitvoert, kunnen wij niet doorgronden. Calvijn gebruikte het beeld van het zeilschip. Geen wind, geen vaart. Zeilen zonder wind brengen geen baat. Maar het is ook ondenkbaar dat de matrozen de zeilen gereefd houden als de wind er is.

Trachten wij allen toch door genade roeping en verkiezing vast te maken. Petrus noemt niet voor niets deze volgorde. Maar dan ook, naast de roeping, de verkiezing. Dat lijkt in onze tijd een vreemde zaak. Maar de Heere kan het werken, komend vanuit de welmenende roeping naar de kennis van de verkiezing. Dan zingt de kerk Gij toch, Gij zijt hen roem, de kracht van hunne kracht.

Laten de GG niet alleen over de vorm spreken, maar, en dat zal men zeker begeren te doen, ook over het wezen. In het wezen ligt het werk Gods. De Heilige Geest zal in alle waarheid leiden.

P. Roos

Vragenrubriek

Bloed eten.

Het eten van vlees met het bloed of het drinken van bloed wordt door de Heere in Genesis 9:4 verboden. Maar geldt dit verbod ook voor de nieuw-testamentische gemeente? De vragensteller verwijst naar de Jeruzalemse 'synode', ons beschreven in Handelingen 15 en vraagt hoe we de uitspraak van deze vergadering mogen verstaan?

U ziet, het is weer eens een heel andere vraag! We zullen proberen erop te antwoorden. We gaan dan eerst naar Genesis 9, waar de Heere aan Noach enige voorschriften geeft en permissie om vlees te eten. 'Ik heb het u gegeven, gelijk het groene kruid'. De Heere zegt er wel bij dat het dier zo geslacht moet worden dat het bloed kan weglopen. Het stromend bloed is immers teken van het door God geschonken leven. Uit eerbied nu voor de gave van het leven mag

het vlees niet rauw, met het bloed worden gegeten. En de kanttekenaren zeggen er bij dat God het eten van bloedig vlees verbiedt om de mensen van alle wreedheid en genegenheid tot moorden af te schrikken. Het verbod om bloed te eten wordt meerdere malen herhaald, zie bijv. Lev. 3:17. In Lev. 17:11 wordt gewezen op het aspect van de verzoening: als de Heere het bloed zal zien, zal Hij de zondaar voorbijgaan! Omdat het bloed ziet op het verzoenend bloed van Christus dus het bloed niet eten of drinken! Omdat het bloed ziet op het leven is moord en doodslag een grote zonde, die met de doodstraf rechtvaardig vergolden moet worden.

Bij de uitbreiding van de vroeg-christelijke kerk werden de apostelen in de diverse gemeenten geconfronteerd met allerlei problemen. Zoals de heide-

nen vast konden houden aan heidense gewoonten, zo hielden veel joden vast aan de joodse ceremoniën, waarbij ze opgevoed waren. Op zichzelf was dat nog niet zo heel erg. Maar toen men zaken van het oude verbond, zelfs na het scheuren van het voorhangsel in de tempel, zelfs verplicht ging stellen, ook voor gelovigen uit de heidenen, zorgde dat voor beroering. Met stelligheid werd door sommigen geleerd dat, als men zich niet liet besnijden naar Mozes' inzetting, men niet zalig kon worden!

Dat vinden we in Hand. 15:1.

Daarop heeft toen het apostel convent plaats gevonden in Jeruzalem. Het besluit dat toen genomen werd vond plaats na een uitvoerige bespreking met allerlei getuigenissen. Het ging niet alleen over de besnijdenis, maar over allerlei andere joodse dingen. Petrus suste een twistgesprek over deze zaken met de woorden: "Nu dan, wat verzoekt gij God, om een juk op de hals der discipelen te leggen, hetwelk noch onze vaders, noch wij hebben kunnen dragen?"

(vers 10).

Uiteindelijk werd onder de leiding van de Heilige Geest (let daarop!) het besluit genomen om de christenen onder de heidenen slechts deze last op te leggen: zij moesten zich onthouden van (het vlees) dat aan de afgoden geofferd werd, en van bloed, en van het verstikte, en van hoererij. Wacht u daarvoor en gij zult weldoen!

Naar mijn bescheiden mening kunnen we hieruit afleiden dat het oorspronkelijke verbod van de Heere, aan Noach voorgehouden, door de apostelen werd gehandhaafd: verboden (het nog warme) bloed te gebruiken! Alleen moesten we wel letten op de bedoeling, de intentie van dit besluit. Het is de bedoeling van de apostelen geweest om de gerezen onrust weg te nemen en de gelovigen uit joden en heidenen in vrede naast elkaar in ene gemeente te laten leven! Het besluit kan dus niet als een altijd geldend en absoluut besluit worden gezien.

Wat was namelijk de praktijk onder de gelovigen onder de heidenen. Zij hielden vast aan de heidense gewoonte om bloed van offerdieren te drinken, om zodoende goddelijke kracht te ontvangen. Dit was terecht een doorn in het oog der joden. Nu mochten de heidenen hun joodse broeders niet ergeren en daarom afzien van deze heidense gewoonte. Bovendien moesten de gelovigen van heidense komaf niet terugvallen in allerlei afgodische en heidense praktijken.

Ik laat het eten van offervlees, waar de een op tegen was en een ander geen kwaad in zag, nu even rusten. Daarover spreekt Paulus in 1 Korinthe 8. De vraagsteller is het te doen om het eten van het

bloed van het offerdier. Welnu, laat het ons duidelijk zijn dat het eten van bloed onder de oudtestamentische eredienst verboden was met het oog op de heenwijzing naar het bloed van Christus. Na het kruislijden is de bloedstorting van dieren afgeschaft. "Dat Christus gestorven is, dat is Hij der zonde eenmaal gestorven", Rom. 6:10. Zie vooral Hebr. 10. "Met ene offerande heeft Hij in eeuwigheid volmaakt degenen die geheiligd worden", vers 14. En vers 18 houdt ons voor: "Waar nu vergeving (van zonden) is, daar is geen offerande meer voor de zonde (nodig)".

Het eten van een malse biefstuk doet ons in de verste verte niet denken aan het dierbaar bloed van het Lam, dat op Golgotha vloeide tot vergeving der zonden. De afwijzing door de Jehova getuigen van het eten van bloed, gronden ze op Hand. 15, zonder zich bewust te zijn van de context in die dagen, maar ook zonder besef van het algenoegzame Offer van Christus, dat onder het Oude Verbond nog voorgesteld werd in de schaduwdienst, maar nu ons wordt gepredikt vanuit het Woord.

De Jehova getuigen komen zo ook op een afwijzen van bloedtransfusie. God gaf ons het leven, en het is juist de hang naar het leven en een bewijs van waardering van het leven, als donoren bloed geven voor anderen en zieken het bloed ontvangen van anderen. We kunnen niet tegen bloedtransfusie zijn, in ieder geval niet op grond van een Schriftwoord.

Ten overvloede wellicht nog dit: als de Heere Jezus spreekt van het drinken van Zijn bloed, zie bijv. Matth. 26:27 ev, dan vatten we dit natuurlijk op als een beeld. De wijn in het Heilig Avondmaal wijst heen naar het bloed van Christus. En dat wordt door het geloof verstaan, geproefd en gesmaakt. Met de wijnsmaak in uw mond mag u dan proeven dat het bloed van Jezus Christus, Gods Zoon, reinigt van alle zonde!

Hebben we persoonlijk de alles reinigende kracht van dat bloed nodig gekregen?

K. Hoefnagel

LIEFDE EN KRITIEK

Het moet een dag van dankbaarheid en saamhorigheid zijn geweest. In Dordrecht. Op zaterdag 6 oktober jongstleden. Getuige het verslag in het RD. En getuige de foto van de goed gevulde Julianakerk. Ik doel op de jubileumdag ter gelegenheid van 100 jaar Gereformeerde Gemeenten. Bij de opening werd elke triomfantelijkheid afgewezen. Wat over bleef, was het wonder om wat de Heere deed. En schaamte over wat wij mensen ervan maken.

Nu is dit het mooie dat deze laatste bewering dit keer concreet werd gemaakt. De toespraak van ds. M. Golverdingen bevatte namelijk een ongedachte verrassing. Een positieve verrassing wat mij betreft. Uit zijn mond kwam de ruiterlijke erkenning dat synodale vergaderingen in het verleden het verkeerd hebben gedaan. Eerlijk is eerlijk: dat hebben we binnen deze kring van gemeenten nog niet veel gehoord. De procedures rond de schorsing van ds. R. Kok (1950) en het ontslag van dr. C. Steenblok (1953) zijn onzorgvuldig en deswege onwettig geweest, aldus ds. Golverdingen. Een moedige uitspraak over deze twee (nog steeds) pijnlijke kwesties. Ik hoop dat ze een inhoudelijk vervolg zullen hebben...

Toch was er diezelfde dag een andere uitspraak die naar mijn oordeel een flinke schaduw over dit alles legde. Nu uit de mond van ds. A. Moerkerken, rector van de Theologische School en hoofdredacteur van de Saambinder. Niet de minste van de broeders dus. In zijn lezing sprak hij uit dat het onmogelijk is om de Gereformeerde Gemeenten lief te hebben en tegelijkertijd kritiek te hebben op de prediking. "Dat kan nooit samengaan", aldus zijn woorden volgens het onweersproken RD-verslag.

Laat het duidelijk zijn: wij als CGK-ers hebben genoeg aan situaties in ons eigen kerkverband. Wat er in de pers doorklinkt vanuit onze synode geeft naast dank ook reden tot bezorgdheid. En wie de breedte van onze kerken kent, zal kritiek (moeten) hebben op wat vanaf diverse kansen klinkt. Kritiek, vanwege de liefde tot de eigen kerken en het eigen kerkvolk. Maar zijn de Gereformeerde Gemeenten daaraan bij voorbaat ontheven? Nee, ik bedoel geen kritiek van elders, maar zo mogelijk vanuit de boezem van de eigen gemeenten. Kritische toetsing aan Schrift en belijdenis, en aan wat door Geesteswerking is overgeleverd uit de schat van de kerk der eeuwen. Eerlijke toetsing, zoals de Bereers die in liefde oefenden [Hand. 17: 10]. Waarbij correctie en vermaning niet van tevoren zijn uitgesloten. Gelden blijft, bij hen en bij ons: "Heb de waarheid en de vrede lief!"

J.M.J. Kieviet

De Kinderdoop

Over de kinderdoop is heel wat te doen in onze tijd. Ook in onze kringen komt het voor dat er vraagtekens achter de kinderdoop gezet worden. Er wordt gepleit voor de geloofsdoop met een vurigheid die we bij Bunyan en Philpot ten enenmale niet aantreffen. We zouden hier de vraag kunnen stellen of men de prediking van Bunyan en Philpot net zo vurig verdedigt als de kinderdoop. Er valt te vrezen van niet. Omdat er vraagtekens gezet worden achter de kinderdoop is het een goede zaak kennis te nemen van de inhoud van het boekje van ds. Van Amstel dat opnieuw herdrukt is.

Geen tekst

Tegenstanders van de kinderdoop komen altijd met het argument dat er geen letterlijke tekst in de Bijbel staat die opdracht geeft tot het dopen van kinderen. Nergens treffen we een gebod aan om kinderen te dopen, zo zegt men dan. Ds. Van Amstel wijst er terecht op (blz. 12) dat er ook nergens een gebod is te vinden dat vrouwen aan het sacrament van het Heilig Avondmaal dienen deel te nemen. De Heere heeft het avondmaal immers ingesteld met Zijn discipelen. Dat waren allemaal mannen. Maar niemand twijfelt er toch aan of vrouwen wel aan het Avondmaal mogen deelnemen. Er schreef zelfs iemand een boekje met als titel: "Het Nieuwe Testament over de kinderdoop". Dat boekje bevat alleen blanco bladzijden. Dat betekent dat er over de kinderdoop niets in de Bijbel te vinden zou zijn. De voorstanders van de geloofsdoop zeggen dat er juist wel veel over de volwassendoop in de Bijbel staat. Daarom stellen zij dat zij die de kinderdoop ondergaan hebben en tot geloof zijn gekomen nu volwassen gedoopt zouden moeten worden. We lezen zelfs in de krant dat de gedachte naar voren is gekomen dat de geloofsdoop een bevestiging zou zijn van de kinderdoop. Zo zou de kerk de geloofsdoop kunnen aanvaarden als een mogelijkheid in haar midden. Voorstanders van de geloofsdoop komen met deze tekst naar voren: "Die geloofd zal hebben en gedoopt zal zijn, zal zalig worden." Maar deze tekst staat in het verband van de prediking van het Evangelie aan alle volkeren.

Het verbond

Wanneer het gaat over de kinderdop en de geloofsdoop dienen we de eenheid van het Oude en Nieuwe testament in het oog te houden alsook het verbond van God. Antwoord 74 van de Heidel-

bergse Catechismus zegt duidelijk op de vraag of ook de jonge kinderen gedoopt moeten worden: "Ja het; want mitsdien zij alzowel als de volwassenen in het verbond Gods en in Zijn gemeente begrepen zijn, en dat hun door Christus' bloed de verlossing van de zonden en de Heilige Geest, Die het geloof werkt, niet minder dan den volwassenen toegezegd wordt, zo moeten zij ook door den Doop, als door het teken des verbonds, der Christelijke Kerk ingelijfd en van de kinderen der ongelovigen onderscheiden worden, gelijk in het Oude Verbond of Testament door de Besnijdenis geschied is, voor dewelke in het Nieuwe Verbond de Doop ingezet is." De HEERE treedt in het genadeverbond niet alleen de volwassenen tegemoet, maar ook de kinderen, tot de allerkleinsten toe. Die lijn loop door in het Nieuwe testament. Petrus zegt in Hand. 2:39 "Want u komt de belofte toe en uw kinderen, en allen die daar verre zijn, zovelen als er de Heere onze God toe roepen zal." Als de belofte van het genadeverbond de kinderen toekomt, dan komt ook het teken en zegel van het genadeverbond de kinderen toe. Dan dienen zij gedoopt te worden. We lezen ervan dat de huisgezinnen van Lydia en de stokbewaarder gedoopt worden. Net zoals bij Abraham, hoort het hele gezin erbij (blz. 16).

Doop in plaats van besnijdenis

Sommigen stellen de vraag: waar staat dat in de Bijbel, dat de doop in de plaats van de besnijdenis gekomen is? In Kolosse waren er mensen die zeiden dat het niet genoeg was tot geloof gekomen te zijn en gedoopt te zijn, je moest ook nog besneden worden. Daarop schrijft de apostel Paulus aan de Kolossenzen dat zij al besneden zijn. We lezen op blz. 17 "Want toen u gedoopt bent, is met u hetzelfde gebeurd als met de besnijdenis. U hebt het teken van het verbond ontvangen. Daarom moet u niet luisteren naar de dwaalleraars, maar naar het Evangelie. U bent gedoopt en dat betekent dat u besneden bent. Want, om het nu maar met ronde woorden te zeggen, de doop is gekomen in de plaats van de besnijdenis. Bij de besnijdenis was het teken bloedig, nu is het teken zonder bloed, want het bloed van Jezus Christus is gestort. De doop is niet alleen maar in de plaats gekomen van de besnijdenis, maar is er zelfs de vervulling van. Het betekent nu in wezen nog veel meer. Het wijst rechtstreeks heen naar het bloed van het Lam! Zoals in het Oude Testament de besnijdenis het teken (en zegel) was van Gods verbond,

zo is in het Nieuwe Testament de doop het teken van het verbond." Op blz. 18 concludeert ds. Van Amstel:

"Omdat de kinderen bij het verbond horen, moeten zij gedoopt worden, zo belijdt de kerk der reformatie op grond van de Schrift."

Wedergeboorte

Het is met de doop niet in orde met een mens, men is niet klaar wanneer men gedoopt is. Het toepassende werk van de Heilige Geest is nodig. Het wonder van de wedergeboorte is onmisbaar. Wij met onze kinderen zijn van nature kinderen des toorns. De Heilige Geest maakt in de weg van wedergeboorte en bekering van kinderen des toorns tot kinderen van God. Het is nodig opnieuw geboren te worden, een nieuw mens, een totaal nieuw mens te worden. Dat is het werk van de Heilige Geest. We lezen op blz. 71 "Hij kan het doen, wil het doen en zal het doen. Hij is God."

Overdoop?

Wanneer je als zuigeling gedoopt bent, mag je je dan laten overdoopen? Je hebt er als zuigeling toch niet om gevraagd gedoopt te worden? Het is toch veel echter als volwassene naar eigen overtuiging gedoopt te worden? In de Bijbel staan besnijdenis en doop niet los van elkaar. Het geheel van de Schrift dient dan ook te spreken. Wanneer de christenen te Kolosse worden aangevallen dat zij geen echte christenen zijn omdat zij niet besneden zijn zegt Paulus dat zij wel echte christenen zijn, zij zijn besneden toen zij gedoopt werden. We lezen in art. 34 NGB "Daarenboven, hetgeen de besnijdenis deed aan het Joodse volk, hetzelfde doet de doop aan onze kinderen; welke de oorzaak is, waarom de heilige Paulus de doop noemt de besnijdenis van Christus, Kol. 2:11." De doop doet hetzelfde als de besnijdenis. Daar gaat het om. We lezen op blz. 80 "De heilige doop mag je maar één keer ontvangen, omdat God in één keer je alles heeft toegezegd en Zijn Woord, Zijn beloftewoord, eens en voorgoed geldt." Eens gedoopt blijft gedoopt. De doop is niet het teken van wat God aan de ziel van het kind heeft gedaan, maar wat God in het verbond heeft gedaan. De doop is geen teken van wedergeboorte of bekering, wel van het verbond van God.

N.a.v. ds. J. van Amstel, *De rijkdom van de Kinderdoop*, 101 blz., € 8,90, gebonden, uitgeverij De Banier, Utrecht, ISBN 978-90-336-0518-5.

A. van Heteren

Generale Synode

Nieuwe Bijbelvertaling

In ons blad is in het verleden al duidelijk geschreven over de Nieuwe Bijbelvertaling. In het jaar 1999 zijn hierover elf artikelen opgenomen. Fundamentele kritiek werd daar weergegeven. Wie de oude jaargangen heeft bewaard kan hier terecht om te lezen wat er toen al geschreven werd en hoe er tegen de verschenen delen van de NBV gewaarschuwd is. Aansluitend hierop wil ik iets schrijven over de ontwikkelingen en besprekingen op de Generale Synode. Opnieuw is op de Generale Synode gesproken over de Nieuwe Bijbelvertaling. Als voorzitter van de stichting "Bewaar het Pand" voel ik mij gedrongen hierop te reageren. Met name wil ik ingaan op het woord "ontraden." Het ligt niet in de lijn van de kerkelijke besluitvorming dit woord te gebruiken. Het is voor of tegen, het is ja of nee. Zo doen we dat toch ook tegenover een kind. We ontraden een kind niet iets, we zeggen duidelijk ja of nee. Er valt te denken aan de koop van een huis. Wanneer je als vader meemaakt dat je zoon of dochter een huis wil kopen, dan ga je samen dat huis eens rustig bekijken. Als blijkt dat er veel mankementen aan dat huis zijn dan ontraden we niet dat huis te kopen, maar dan zeggen we duidelijk dat je dan niet tot kopen moet overgaan. Zo ligt het

ook met de Nieuwe Bijbelvertaling. Er valt zoveel op aan te merken dat deze vertaling ongeschikt is voor kerkelijk gebruik. Grondbegrippen worden onjuist weergegeven. Er vallen vraagtekens te plaatsen bij de rechtvaardigingsleer. Juist in de tijd van de reformatieherdenking is dat toch wel een aangelegen punt. Een aantal keren is er zo vertaald dat is afgeweken van de klassieke reformatische opvatting. Een voorbeeld wil ik noemen: Romeinen 5:1. Daar staat in de Statenvertaling "Wij dan, gerechtvaardigd zijnde uit het geloof, hebben vrede bij God, door onzen Heere Jezus Christus" In de NBV staat: "Wij zijn dus als rechtvaardigen aangenomen op grond van ons geloof en leven in vrede met God door onze Heere Jezus Christus." Deputaten hebben zelf ook uitgesproken dat de NBV het op meerdere punten moeilijk maakt om te spreken van een voldoende betrouwbare en dus kerkelijk bruikbare vertaling. We menen dat de NBV onvoldoende betrouwbaar is en dus niet bruikbaar is voor de kerken. Het Woord van God is het zaad der wedergeboorte. Het zaad dient toch goed te zijn. Er dient een betrouwbare vertaling van Gods Woord op de kansel te liggen. We hopen van harte dat de Generale Synode niet besluit tot vrijgeven, ook niet besluit tot ontraden, maar besluit de NBV niet vrij te geven.

M.C. Tanis

geven. Het geheel staat onder redactie van dr. John Exalto (1977), inmiddels medewerker van de Gereformeerde Bijbelstichting te Leerdam, en dr. Fred van Lieburg (1967), hoogleraar geschiedenis van het Nederlands protestantisme aan de Vrije Universiteit te Amsterdam. Samen met de andere medewerkers belichten zij de weg en het werk, het eigene, de betekenis en de invloed van deze bijzondere vertegenwoordiger van de Nadere Reformatie.

Het eerste hoofdstuk geeft een schets van zijn leven. Hoofdstuk 2 toont hem als de pastor van Kralingen. Vervolgens lezen we over de kritiek en de spot die hij vanuit het Rotterdamse tot zich kreeg en de wijze waarop Van der Groe daarop reageerde. Daarna wordt in een apart hoofdstuk het een en ander belicht aangaande de thema's die Van der Groe in zijn preken en verhandelingen laat domineren. De inhoud van zijn bidagpreken komt daarna aan de orde. "Ik arm en ellendig man" is de titel van het hoofdstuk dat een psychologische verkenning van zijn persoonlijkheid wil zijn. De schrijver is dr. L.F. Groenendijk. Het voorlaatste hoofdstuk bespreekt de portretten die van de prediker zijn gemaakt. Tenslotte gaat in het laatste hoofdstuk John Exalto in op de 'uitvinding' van de typering "Nederlands laatste ziener." Het boek besluit met een aantal uitvoerige en interessante bijlagen. Ook is nog een achttal brieven afgedrukt.

Boekbesprekingen

Van der Groe doet het hekje toe

Onder de zogenaamde oude schrijvers neemt hij een bijzondere plaats in: dominee Theodorus van der Groe. Hij leefde van 1705 tot 1784. In zijn lange ambtelijke leven diende hij maar twee gemeenten: die van Rijnsaterwoude en die van Kralingen. Dit laatste dorp bestaat niet meer. De kerk waarin hij zoveel jaren preekte, is al in de 19^e eeuw gesloopt. Er zijn nog slechts enkele restanten van de fundering te vinden op de huidige begraafplaats Oud-Kralingen, niet ver van de plaats waar nu het verkeer raast over de A16 en de Van Brienenoordbrug. Van der Groe was een vurig pleitbezorger van de oude orthodoxe leer van de gereformeerde kerk. Hij voelde zich zeer verbonden aan de boodschap van de reformatie. Hij preekte Wet en Evangelie. Tegelijkertijd drong hij in zijn verkondiging aan op de praktische beoefening van de ware godzaligheid. Hij legde in zijn preken de toetssteen aan tussen 'ware en valse genade', tussen zijn en schijn, tussen 'het snode en het koste-

lijke'. Hij zag tot zijn grote verdriet dat het in zijn tijd bij velen aan zuivere godsvreze en ware bekering ontbrak. Daarom meende hij een goddelijke last te hebben ontvangen om Gods oordelen over het afgeweken volk van Nederland aan te kondigen. De Heere zou Nederland gaan verlaten en het aan zichzelf overgeven. Daarnaast had hij grote verwachting van de bekering van het volk der Joden.

Na de dood van Van der Groe zijn er velen geweest die menen dat met hem 'de laatste ziener' van Nederland was weggenomen. Het lot van het inmiddels vergane dorp Kralingen staat zodoende symbool voor de teloorgang van deze getrouwe prediking. "Van der Groe doet het hekje toe", zei men wel. En nog zijn er wel die deze gedachte aanhangen.

Enkele maanden geleden verscheen er een fraai geïllustreerd boek dat breeduit aandacht geeft aan de boeteprediker van Kralingen. Een keur van bekwame schrijvers heeft er medewerking aan ge-

Aan Van der Groe zijn in het verleden wel meer boeken gewijd. Niet zelden waren dat geschriften waarin de adoratie centraal stond. Aan Van der Groe's boodschap werd een zodanige betekenis toegekend dat hij model stond voor de meest zuivere prediking. Ik denk bijvoorbeeld aan de geschriften van A.W.C. van Dijk [1972], J. Alderliesten [1972] en J.A. de Ruiter [1978]. Hij werd zelfs genoemd "de grootste Nederlander ooit" [RD 11 februari 2005]. Die tonen treffen we in dit boek niet aan, of het moest zijn om ze van een aantal kanttekeningen te voorzien.

Deze nieuwe bundel studies geeft veel informatie. Hier wordt een wetenschappelijke benadering gepresenteerd van het 'fenomeen' Van der Groe. Ik moet zeggen dat het bij mij af en toe wel erg vervreemdend overkwam. Ik geef toe dat de oudvaders en hun boodschap een wetenschappelijke toetsing moeten kunnen doorstaan. Toch vond ik met name de psycho-analyse van Van der Groe's karakter grensoverschrijdend. Ik wil de wetenschappelijke schrijver niet van enige vooringenomenheid betichten, maar op diverse plaatsen is de toon ronduit cynisch. Zo ook hier en daar in het hoofdstuk over de Kralingiana.

Liever is mij het slot van hoofdstuk 5, waarmee ook ik op mijn beurt besluit: "Van der Groe was een achttiende-eeuwse theoloog die zich mengde in kerkelijke discussies van zijn tijd. Zijn manier van schrijven draagt stellig het stempel van zijn tijd. Maar zijn werk heeft ook voorbij de achttiende eeuw nog betekenis. (...) Vooral is het als prediker van een blijvend evangelie dat hij zeggingskracht behoudt: 'Het is den Heere genoeg/ als de zondaar alleen maar gelooft/ en als hij Christus en de gansche zaligheid in Hem maar alzoo waarlijk wil ontvangen op eene enkele belofte van Gods genade/ en berusten daarin dan ook geheel met een waar vertrouwen.'"

Hoe dan ook: wie zich met Theodorus van der Groe en zijn betekenis op meer dan alleen stichtelijke wijze wil bezighouden, kan om dit boek niet meer heen. Beter nog is het de geschriften van deze prediker met zijn veelzeggende boodschap zelf ter hand te nemen. Hij spreekt nog nadat hij gestorven is.

N.a.v.: John Exalto en Fred van Lieburg (red.), *Neerlands laatste ziener. Leven, werk en invloed van Theodorus van der Groe (1705-1784)*. Uitgeverij Lindenberg Productions b.v., Rotterdam. Gebonden. Geïllustreerd. ISBN 90-70355-44-2. 206 pag. Prijs € 32,50.

J.M.J. Kieviet

Matthew Henry, *Dagelijkse omgang met God*, 144 blz., € 12,50, Uitgeverij De Banier, Utrecht, ISBN 978-90-336-0733-2.

De vierde herziene druk ligt voor ons. Matthew Henry leefde van 1662-1714. Hij is onder ons bekend vanwege zijn Bijbelverklaring die in veel gezinnen gebruikt wordt. De preken zijn in hoofdlijnen gehouden in 1712. In deze preken vinden we veel waardevolle, praktische aanwijzingen voor de dagelijkse omgang met de Heere. Henry schrijft over het morgengebed het volgende op blz. 47: "Laat niemand beweren dat hij 's morgens geen tijd heeft voor gebed. Ik durf te zeggen dat u wel tijd kunt vinden voor dingen die minder nodig zijn. U zou er beter aan doen om tijd van uw slaap af te nemen, dan te weinig tijd te nemen voor gebed. Hoe kunt u uw tijd beter en meer tot uw voldoening en voordeel besteden! Alle werkzaamheden van de dag zullen voorspoediger verlopen wanneer u die begint met God." Over het doorbrengen van de dag met God schrijft Henry op blz 94: *Beschouw elke dag als zou het uw laatste dag kunnen zijn*. De Zoon des mensen komt op

een uur waarop wij het niet verwachten. Daarom kunnen wij er geen enkele morgen zeker van zijn dat wij de avond zullen beleven. Wij horen de laatste tijd van velen die zeer plotseling zijn weggerukt. Hoe ernstig behoren wij daarom niet bezig te zijn in een heilige wandel en godzaligheid. Hoewel wij er niet zeker van zijn dat deze dag onze laatste zal zijn, is het toch zeker dat wij behoren te leven als hen die niet weten of het misschien zo zal zijn. Dat te meer omdat wij weten dat de dag des Heeren vroeg of laat zal komen. En daarom is het voor ons van belang dat wij Hem verwachten, want op wie zullen arme, sterfelijke schepselen anders wachten dan op een levende God?" In de laatste preek gaat het over het eindigen van de dag met de Heere. Aan het slot van het boek lezen we daarover: "Zie hierin welke de beste voorbereiding is die wij kunnen treffen voor de onveranderlijke wereld die voor ons ligt. Wij weten dat God ons naar de dood zal leiden en het is voor ons van groot belang dat wij ons voorbereiden op onze laatste dag. En wat kunnen wij met de dood in het vooruitzicht voor onszelf beter doen, dan ons regelmatig terugtrekken voor de gemeenschap met God, ons steeds meer losmaken van de wereld, die wij bij de dood moeten verlaten en die wereld leren kennen waarheen wij, als we sterven, moeten verhuizen? Door naar bed te gaan als naar ons graf, zullen wij met de dood vertrouwd raken en het zal voor ons even gemakkelijk worden om onze ogen te sluiten in vrede en te sterven, als dat wij gewend waren onze ogen te sluiten in vrede en te slapen. Wij hopen, dat God ons in de hemel zal brengen en door dagelijks de gemeenschap met God in stand te houden, zullen wij steeds meer geschikt gemaakt worden om aan die erfenis deel te krijgen en onze wandel in de hemel te hebben. Het staat vast dat allen die hiernamaals naar de hemel zullen gaan, nu met de hemel beginnen. Als wij elke nacht zo ingaan in een geestelijke rust, dan zal dat een onderpand zijn van onze zalige rust in de omhelzing van de goddelijke liefde in die wereld, waarin dag en nacht zullen ophouden en waarin wij niet zullen ophouden om Hem te prijzen. Die onze eeuwige rust is en zijn zal."

Twee nieuwe leesboeken. Bij de Gereformeerde Bijbelstichting verschenen twee nieuwe leesboeken. André Boeder schreef *De deserteur*, 182 blz., € 9,95, gebonden, ISBN 978-90-72186-48-5.

Dit boek is bestemd voor de leeftijd van 15 jaar en ouder. Voor in het boek treften we wat achtergrondinformatie aan over Tsjetsjenië. In het boek treffen we

Igor aan die gediend heeft in Tsjetsjenië. Gruwelijke dingen hebben daar plaatsgevonden. Deze Igor is een deserteur omdat hij niet langer wilde strijden en zich met anderen schuldig maken aan het doden van mensen. Ook wordt beschreven hoe Igor een Bijbel in handen krijgt en wat het lezen daarvan uitwerkt bij hem. Het tweede boek is geschreven door *Geesje Vogelaar-van Mourik*. Het boek draagt als titel: *Een brief uit de gevangenis*, 112 blz., 5,75, gebonden, ISBN 978-90-72186-51-5. Dit boek is een nieuw deel in de serie over Jef. Wie de vorige delen heeft gelezen zal ook dit deel ter hand willen nemen. Het is een goede zaak dat er van tijd tot tijd nieuwe boeken voor de jeugd verschijnen die alleszins verantwoord zijn wat de inhoud betreft.

Ds. J. van Amstel, *De zegen van het Avondmaal*, gebonden, 100 blz., € 8,90, Uitgeverij De Banier, Utrecht, ISBN 978-90-336-0519-2.

De derde druk van dit boekje ligt voor ons. Behartenswaardige zaken worden in dit boekje weergegeven. Bijvoorbeeld over de voorbereiding op de bediening van het sacrament van het Heilig Avondmaal. We willen iets weergeven van blz. 43 over de dankbaarheid als onderdeel van de zelfbeproeving: "Ook hier dienen we weer te onderscheiden. Er was iemand, die zoveel moois aan tijdelijke zegeningen van de Heere gekregen had, dat deze zei: 'Nu moet ik wel avondmaal vieren, uit pure dankbaarheid, want ik heb van God zo'n groot geschenk gekregen.'"

Dan kunnen we daarbij nog wel zingen: 'Wat zal ik met Gods gunsten overlaân, die trouwe HEER' voor Zijn genâ vergelden' (Psalm 116), maar dan zouden we algemene genade met bijzondere genade kunnen verwarren. Het moet gezegd dat we niet dankbaar genoeg kunnen wezen. Elke dag ontvangen we zoveel van God! En wie is dankbaar genoeg? Toch is dat geen reden om avondmaal te vieren. Het gaat bij deze dankbaarheid om de dankbaarheid voor de verlossing van onze zonden. Als je ziet welk een groot zondaar je bent en hoe God je door het werk van Jezus Christus van al je zonden verlost, hoe zou je dan voor deze God niet willen leven in oprechte dankbaarheid?

Als je ziet dat God je van de eeuwige dood redt en je volkomen zalig maakt door Zijn Zoon, wie zou die God dan niet danken met woorden uit Gods Woord? Wie zou dan de Heere niet loven?

We kunnen denken aan talrijke Psalmen, waarin de Heere geloofd en gedankt wordt, maar het Nieuwe Testament

spreekt er niet minder van. Geloofd zij de God en Vader van onze Heere Jezus Christus!"

R. Hoogerwerf-Holleman, Meer dan ene zegen, gebonden, 144 blz., € 13,95, Uitgeverij 'de Ramshoorn' ISBN 97890-76466-637.

De auteur is een familielid van Wouterina Stougie van der Linden die op 15 november 1841 werd geboren te Oud-Beijerland en op 16 december 1932 overleed te Mijnsheerenland op de leeftijd van 91 jaar. In het voorwoord staat dat niet alle namen en plaatsen in het verhaal echt zijn. De namen van nevenfiguren uit dit boek waren niet te achterhalen. Deze zijn dan ook gefingeerd. Er staat echter niet vermeld wie dit geldt en wat er allemaal gefingeerd is. Dat vind ik persoonlijk de zwakte van dit boek dat toch eigenlijk een levensbeschrijving beoogt te zijn. Waren er ten diepste niet te weinig gegevens voor handen om een boek als dit te schrijven? Het boek geeft wel een goede indruk van de tijd en de tijdsomstandigheden waarin de beschreven leefde en van het gezelschapsleven, maar er staat betrekkelijk weinig over de overledene in opgetekend. Pas op blz. 44 lezen we voor het eerst over de zogeheten "vrouw Stougie". Er is ook in dit boek veel weergegeven van wat mondeling vernomen is. Hoe betrouwbaar is dat? Het boek eindigt met het sterven en de begrafenis van vrouw Stougie door Pleun Klein. Het is naar mijn indruk een alleszins verantwoord leesboek geworden, waarbij dus wel de vraag gesteld moet worden wat historisch is en wat gefingeerd is.

J.H. Mauritz en W. Visser, Stap voor stap, geloofsbegrippen toegelicht voor jongeren, 102 blz., gebonden, € 10,-, Uitgeverij Den Hertog, Houten, ISBN 978-90-331-2068-8.

J.H. Mauritz is oud-directeur van de jeugdbond Gereformeerde Gemeenten en momenteel directeur van de Cursus Godsdienst Onderwijs (CGO). W. Visser is directeur van de Eliëzerschool voor SBO en de Obadjaschool voor ZML – MG te Zwolle. Beiden zijn ambtsdrager. Op kernachtige, aansprekende en verantwoorde wijze worden kernbegrippen uit de geloofsleer kort behandeld en toegelicht voor jongeren: verkiezing, roeping, wedergeboorte, geloof, droefheid naar God, bekering, rechtvaardiging, vergeving, heiliging en dankbaarheid, volharding. Wanneer het over de bekering gaat wordt Brakel geciteerd. Brakel schrijft over een allengs-

kens bekeerd worden. Er zijn veel afwisselingen van droefheid over de zonden, blijdschap, geloof en ongeloof, strijden, overwinningen, vallen en opstaan. Volgens Brakel is dit de meest gewone weg, die God houdt in de bekering van de meesten. Het is doorgaans zo dat zij overtuigd worden van hun staat buiten God; de Heere laat een overheersende, dadelijke zonde zien. Daardoor stelt Hij ons voor ogen hoe ons leven is en wat wij met alle roepstemmen van Hem gedaan hebben, en dat we reizen naar de eeuwige dood. We gaan de heerlijkheid van Gods kinderen zien en hoe groot het is om door Hem gekend te worden en vrede met God te hebben. De meest gewone weg van bekering noemt Brakel het 'allengskens bekeerd' worden. In het leven van jonge mensen die tot bekering komen, zal ongetwijfeld herkenning zijn

Algemene berichten

Na 55 jaar...

Op D.V. 19 november 2007 zal het 55 jaar geleden zijn dat ds. M. Vlietstra bevestigd werd als dienaar des Woords in de gemeente van Eemdijk.

Een week daarvoor trouwde deze Drentse dienaar met zijn trouwe Wolter-tje Koster. Wie ze kent, weet hoe ze met smaak over hun lange verkerings-tijd kunnen praten. Maar vooral hoe onze broeder met smaak de HEERE en Zijn dienst kan aanprezen. Waarschuwend voor het wandelen op de brede weg en het bittere einde daarvan, de eeuwige dood. Nodigend tot het ingaan door de enge poort en het gaan op de smalle weg tot het eeuwige leven en onderwijs geven aan hen die reeds op die weg mogen wandelen.

Altijd vanuit de wetenschap dat het de verkiezende liefde van de Vader, de opzoekende liefde van de Zoon en de heiligende liefde van de Geest is, die op die weg brengt en daarop houdt. Zo mocht hij 55 jaar geestelijke leiding geven in prediking en pastoraat. Als kerkenraad zijn we dankbaar voor en eigenlijk ook wel ietsje trots op ons emeritusechtpaar. Dat zal niemand ons kwalijk nemen, die deze broeder en zuster heeft leren kennen. Er is alle reden om de HEERE te danken voor deze jubilea. Eens te meer als we bedenken hoe onze broeder in het najaar van 2006 uitgeschakeld werd tijdens het voorgaan in zijn eerste gemeente. Toch mag hij nagenoeg iedere zondag weer twee keer preken naar de lust van zijn hart, als een 'gezag van Christuswege' in de bediening der verzoening. Met die woorden uit 2 Kor. 5: 19, 20 begon ds. Vlietstra zijn ambtelijke dienst.

als het gaat om de afwisseling van hoop en vrees, van vallen en opstaan. Zo zal het ook bij de jonge Timotheüs geweest zijn. Een geleidelijke voortgang. Aan het slot van het boek is een treffend gedeelte opgenomen over een geleerde die betoogde dat God niet bestaat en over een eenvoudig godvrezend vrouwtje dat getuigde wat de Heere in haar leven had gedaan. Op haar vraag wat het ongeloof had gedaan in het leven van de geleerde spreker moest hij het antwoord schuldig blijven en zij mocht getuigen hoe de Heere haar gesteund had en nabij was geweest op het gebed. Veel meer behartenswaardige zaken zouden geciteerd kunnen worden. Het boekje kan zeker dienstbaar zijn om aan jongeren kernbegrippen uit de geloofsleer duidelijk te maken.

U bent van harte uitgenodigd aanwezig te zijn tijdens een herdenkingssamenkomst op zaterdag 24 november in de Christelijke Gereformeerde Kerk, Bergweg 32 te Zeist.

Deze bijeenkomst heeft niet het karakter van een eredienst, maar we willen wel een ogenblik naar het Woord van de Heere luisteren en Hem danken voor alles wat Hij aan hen, binnen gezins- en kerkverband, onverdiend gegeven heeft. Ontvangst vanaf 14.15 uur.

De samenkomst begint om 15.00 uur.

Aansluitend is er gelegenheid om dominee en mevrouw Vlietstra te feliciteren met beide jubilea.

MJK

Zorg dichtbij

Rotterdam Gouda Veenendaal
Zwijnrecht Gorinchem
Goes

Actief in uw regio!

Waar u ook woont, Agathos brengt zorg dichtbij:

- Huishoudelijke verzorging
- Persoonlijke verzorging
- Verpleging
- Psychosociale zorg

Bel de Zorglijn (010) 264 07 77 en u krijgt uw rayoncoördinator aan de lijn. Agathos stelt zelf indicaties voor veel zorgvragen. Kunnen we geen indicatie stellen? Dan begeleiden we u bij de CIZ-aanvraag. U ziet, ook indicatiestelling is onze zorg!

Agathos

THUISZORG

T 010 264 07 77 I www.agathos-thuiszorg.nl

Zorg met een eigen kleur

Jij kiest voor een academische studie theologie die je geloof verdient.

Meer weten?

Dan hebben wij voor jou een verrassingspakket: info over onze opleiding en méér

Nieuwsgierig?

Bevredig je nieuwsgierigheid tijdens de info-avond op 30 november 2007:

Info over onze opleiding, bevraag professoren en studenten, volg het minicollage

Enthousiast?

Proef de sfeer tijdens een meeloopdag: Ervaar hoe het is student te zijn!

tua.nl

Vrienden van Heidelberg & Dordrecht

HARTELIJK DANK!

aan allen die dit jaar een boek uit onze serie
vertaalde werken bestelden.

Velen gaven aan onze oproep gehoor om een in het Duits vertaald theologisch werk te bestellen en dat te schenken aan onze Oosterburen of in een ander Duitstalig gebied. De geestelijke nood in ons buurland is ontzaglijk groot.

Het geluid van de Enige Troost wordt in de straten van Heidelberg, Frankenthal, Emden enz. niet meer gehoord. De tijding van een volkomen Zaligmaker voor de grootste der zondaren wordt in Duitsland schier niet meer vernomen.

Werp uw brood uit op het water... Weet u een mogelijkheid om een van onze werken aldaar te verspreiden? Bestel vandaag nog een boek. We hebben alle titels nog op voorraad.

Komt u niet in Duitsland, maar wilt u ons werk wel steunen? Een gift is ook hartelijk welkom!

Bankrekening: 5489.87.920.

Bestel- & Infoadres: Maasdijk 347, 4264 AN VEEN.

Tel. 0416 - 691788, fax 0416 - 697625, e-mail: m.timmermans2@kliksafe.nl

Welke titel wilt u schenken?

- A. "Kort Begrip + vragenboekje van ds. A. Hellenbroek" €22,00
- B. "Gebedsgestalten" van ds. F. Bakker €15,00
- C. "ABC des geloofs" van ds. A. Comrie € 9,90
- D. "De waarachtige bekering" van ds. Th. Watson € 9,90
- E. "De vreugde van het geloven" van ds. M. Henry € 9,90
- F. "Psalmberijming" van Matthias Jorissen €18,00
- G. "Het gekrookte riet" van ds. R. Sibbes € 9,90

VERENIGINGEN: Bel onze voorlichter dhr. A.W. van Soest voor een presentatie: 0183-561089.

STICHTING VRIENDEN VAN

HEIDELBERG & DORDRECHT

stichting
China

Wij hebben geen huis...
Ik leef op een vuilnisbelt!

Geef hen eten en een kinderbijbel

POSTBUS 1150 • 3900 BD VEENENDAAL

INFO@STICHTINGCHINA.NL • WWW.STICHTINGCHINA.NL

TELEFOON SECRETARIAAT/INFO: 0318 510 320

GIRO 320666 T.N.V. STICHTING CHINA

Vakantie op Texel

De Verrassing.nl

Veertien accommodaties, waaronder
acht bungalows en vijf nieuwe chalets.

De Noordel

Park achter De Verrassing. Vijf luxe
bungalows met veel privacy.

De Noorderhoeve.nl

Twee vakantiewoningen voor
zorgvakanties. Ook uitermate geschikt
voor minder validen.

Boeken? Bel 0222 31 89 06